

Nuorten mielen hyvinvointi

MARI LAHTI

Mielenterveysongelmat lapsilla ja nuorilla

- Mielenterveysongelmat ovat yleisiä lapsilla ja nuorilla.
- Yhteiskunnassa tapahtuvat muutokset ja kriisit voivat heijastua lasten ja nuorten mielenterveyteen ja hyvinvointiin.
- Koronapandemia, perheiden taloudellinen eriarvoistuminen, heijastuen esim. harrastustoimintaan, huono-osaisuuden alueellistumiseen, lisääntynyt maahanmuutto ja pakolaisuus, digiloikka kouluympäristöissä ovat omiaan muokkaamaan lasten ja nuorten hyvinvointia.
- Arviot esiintyvyydestä vaihtelevat kansainvälisesti 10–25 % (mm. Polanczyk ym. 2015).
- Yleisimpiä ongelmia ovat ahdistuneisuus ja masennus, käyttäytymisongelmat ja neuropsykiatriset kehitysongelmat, kuten ADHD ja autismi.
- Kiusaaminen ja yksinäisyys ovat myös yleisiä lapsilla ja niihin liittyy usein mielenterveysongelmia

Ovatko ongelmat lisääntyneet?

Julkinen näkemys (tiedotusvälineet, terveydehuolto, koulu) on, että lasten ja nuorten mielenterveysongelmat ovat kasvussa.

Surua, epätoivoa, pelkoa – ilmastoahdistus rajoittaa nuorten tulevaisuuden suunnitelmia

Nuorten kokema ilmastoahdistus ei ole enää näkymätöntä. Se ilmenee toivottomuutena, elämäntapamuutoksina, protesteina – sekä haluttomuutena hankkia lapsia.

Itä-Suomessa iahes joka viides poika syö adhd-lääkkeitä – alueelliset erot merkittäviä

10–12-vuotiaiden poikien adhd-lääkkeiden käyttö on kasvanut Suomessa voimakkaasti, ilmenee Kelan selvityksestä.

Psykoosstimulanttien käyttö lasten ja nuorten ADHD:n hoidossa on lisääntynyt. Stimulanttien Concerta (läämää pillerit) ja Metyylifenidaatti Sandos (punaiset pillerit) vaikuttavana aineena on metyylifenidaatti. Kuva: Sanni Isoäki / Yle

Nuoret

Teini-ikäisten tyttöjen pahoinvointi herättää huolta tutkijoissa – ahdistuneisuus kasvanut merkittävästi koronan jälkeen

Tutkimuksessa havaittiin vahva yhteys nuorten ahdistuksen ja ulkoisten uhkien, kuten sodan, ilmastonmuutoksen, luonnonkatastrofien ja pandemioiden välillä.

Kulttuuritiedot Sosiaalinen media

Analyysi: Nuorten masennuksen kasvu voisi taittua, jos vanhemmat kieltäisivät heiltä yhden arkisen asian

Sosiaalipsykologi Jonathan Haidt syyttää nuorten mielenterveysongelmista älypuhelimia. Vastuu on vanhemmilla, kirjoittaa kulttuuritoimittaja Pauliina Grym.

Nuorten mielenterveysthainriot näyttäisivät tarttuvan koululaiselta toiselle

Jos luokalla on mielenterveyden häiriöistä kärsiviä, muillakin on kohonnut riski saada diagnoosi. Tämä selviää uudesta suomalaistutkimuksesta.

MIELIPIIDE Lapset

Joonas Konstigin kolumni: Nuorison mielenterveyskriisi saattaa johtua lahjasta, jonka he saivat hyvää tarkoittaneilta vanhemmiltaan

Tutkijan mukaan lapsista kasvoi arkoja ja ahdistuneita nuoria, kun he lakkasivat leikkimästä riskaabeleitakin leikkejä – ja löysivät jotain paljon kiinnostavampaa, Konstig kirjoittaa.

Mitä tutkimus sanoo?

- Lasten ja nuorten mielenterveyspalveluiden käyttö, MT-diagnoosit ja lääkkeiden käyttö on ollut kasvussa jo usean vuosikymmenen ajan (Atladottir et al., 2015; Kosidou ym., 2010; Sourander et ai., 2008).
- Vuonna 1989 2,4% lapsista oli käyttänyt palveluita ja vastaava osuus vuonna 2013 oli 11,0% (Sourander ym. 2004, 2008, Lempinen ym. 2018).
- Tutkimustulokset lasten ja nuorten käyttäytymis- ja emotionaalisista ongelmista vaihtelevat (Collishaw 2015; Bor et ai., 2014).
- Vaihtelevia tuloksia on selitetty mm. vaihtelevilla arviointimenetelmillä ja otanta-ajoilla sekä kulttuurisilla eroilla.

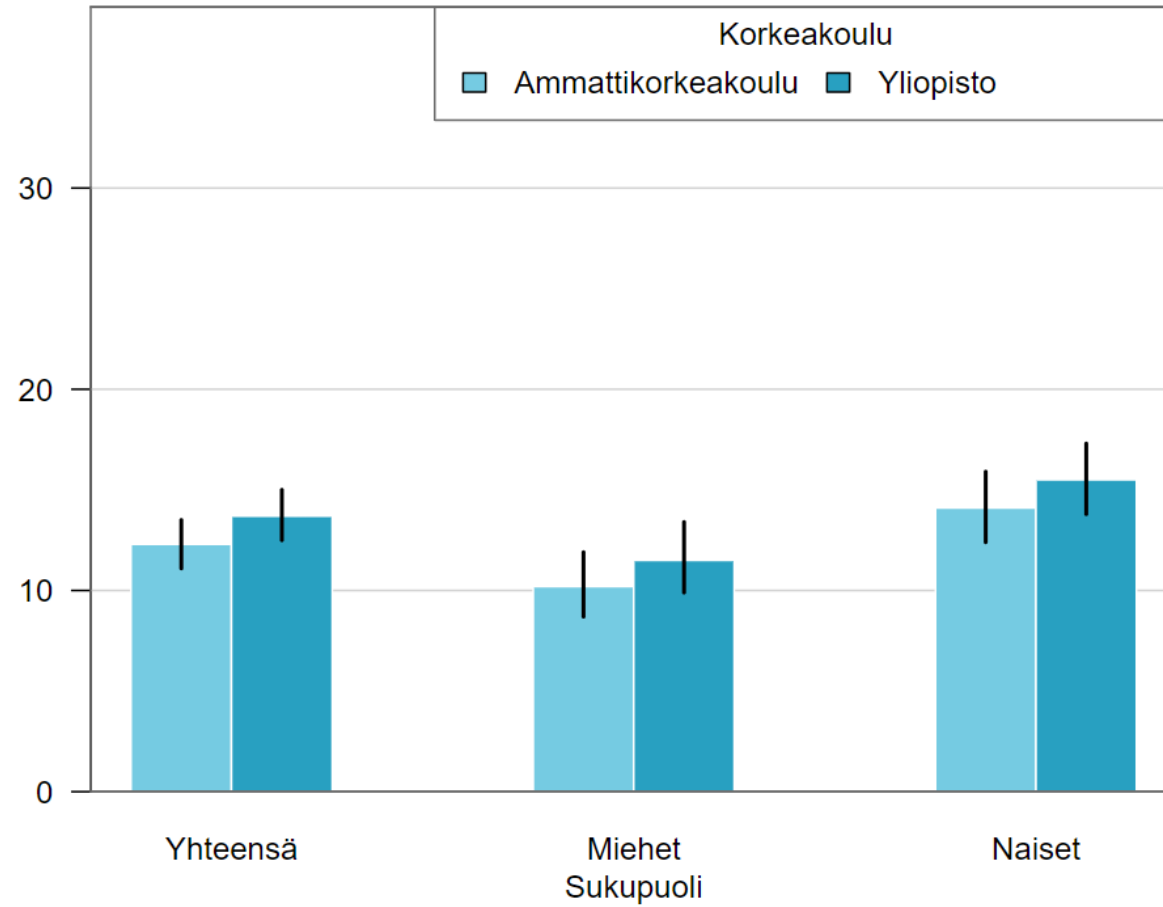
Vaikeimmin oireilevien lasten ja nuorten määrä kasvaa

Varhan lasten ja nuorten poliklinikalla hoidetut alle 16-vuotiaat lapset ja nuoret.

Lapsi ja hänen perheensä tarvitsevat moniammatillista apua ja tukea.

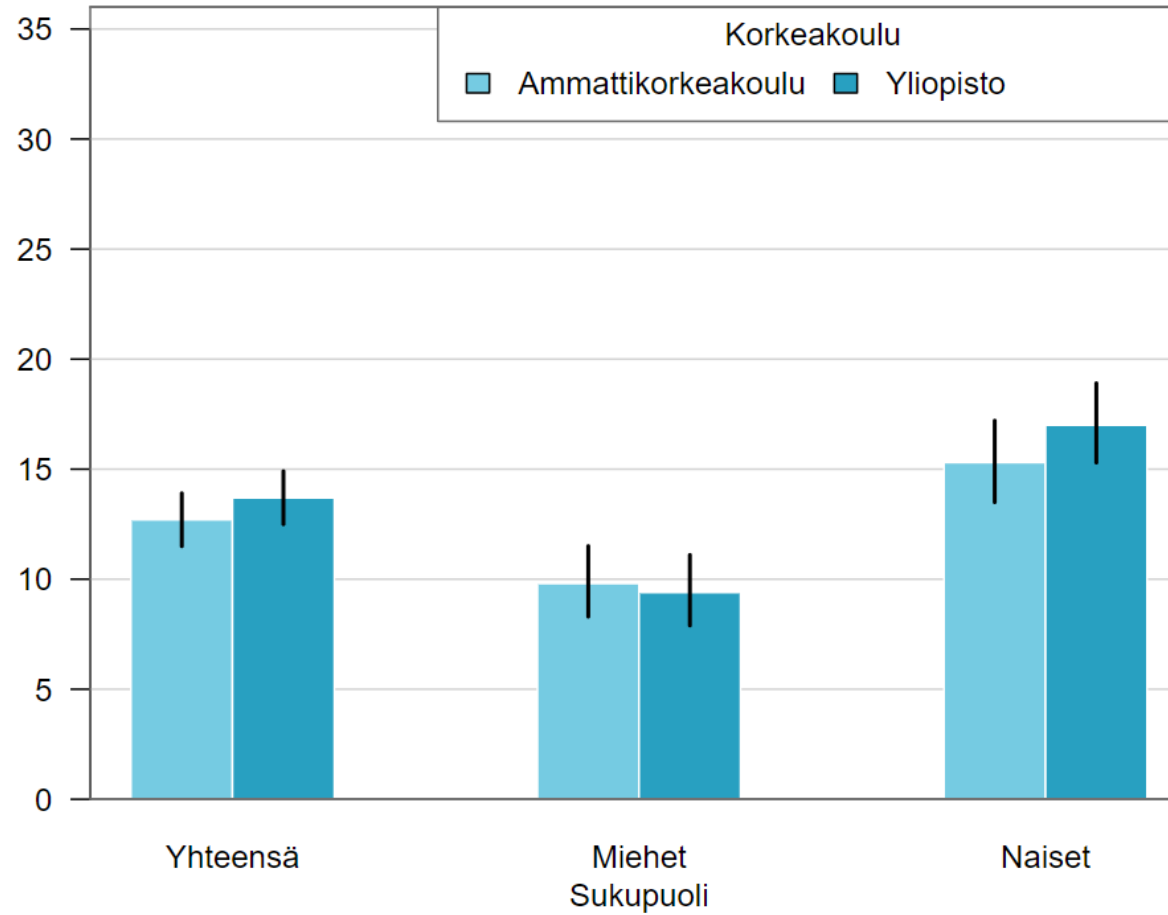

Todettu masennus (%)

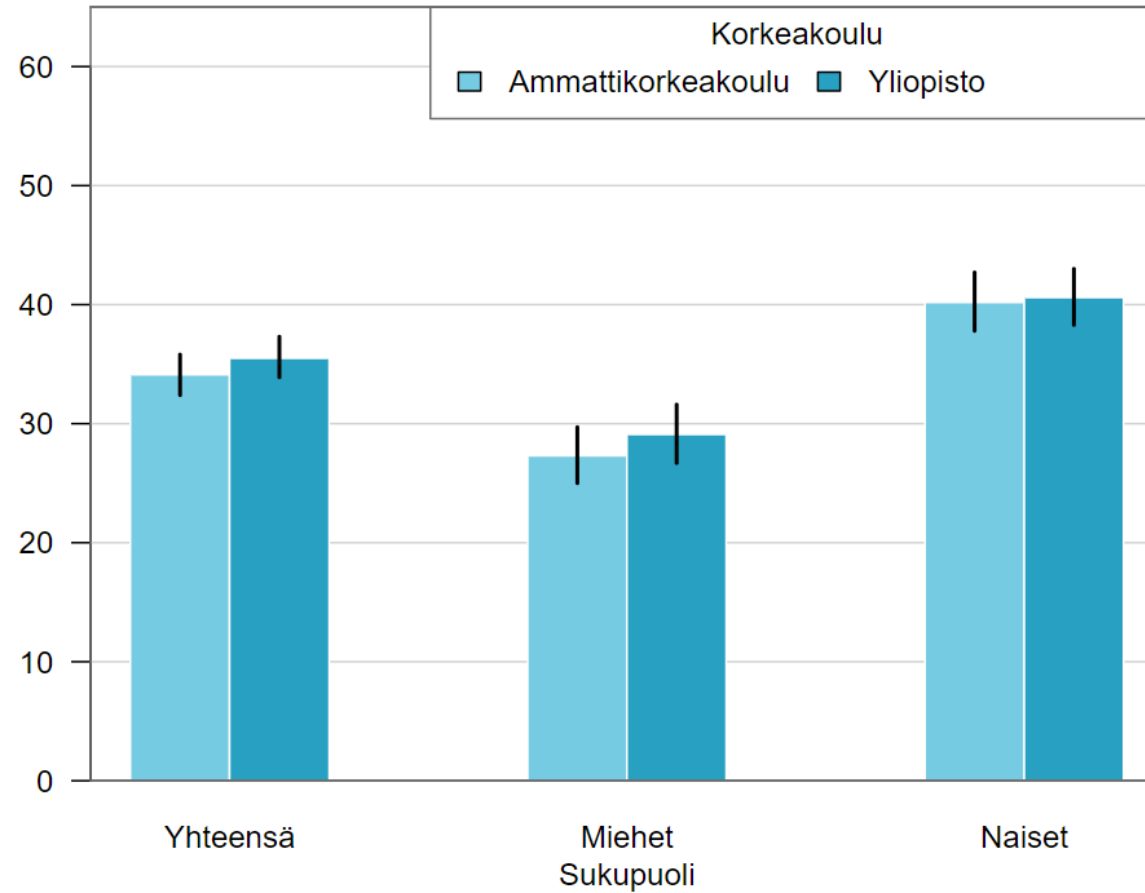
KOTT 2021, THL

Todettu ahdistuneisuushäiriö (%)

KOTT 2021, THL

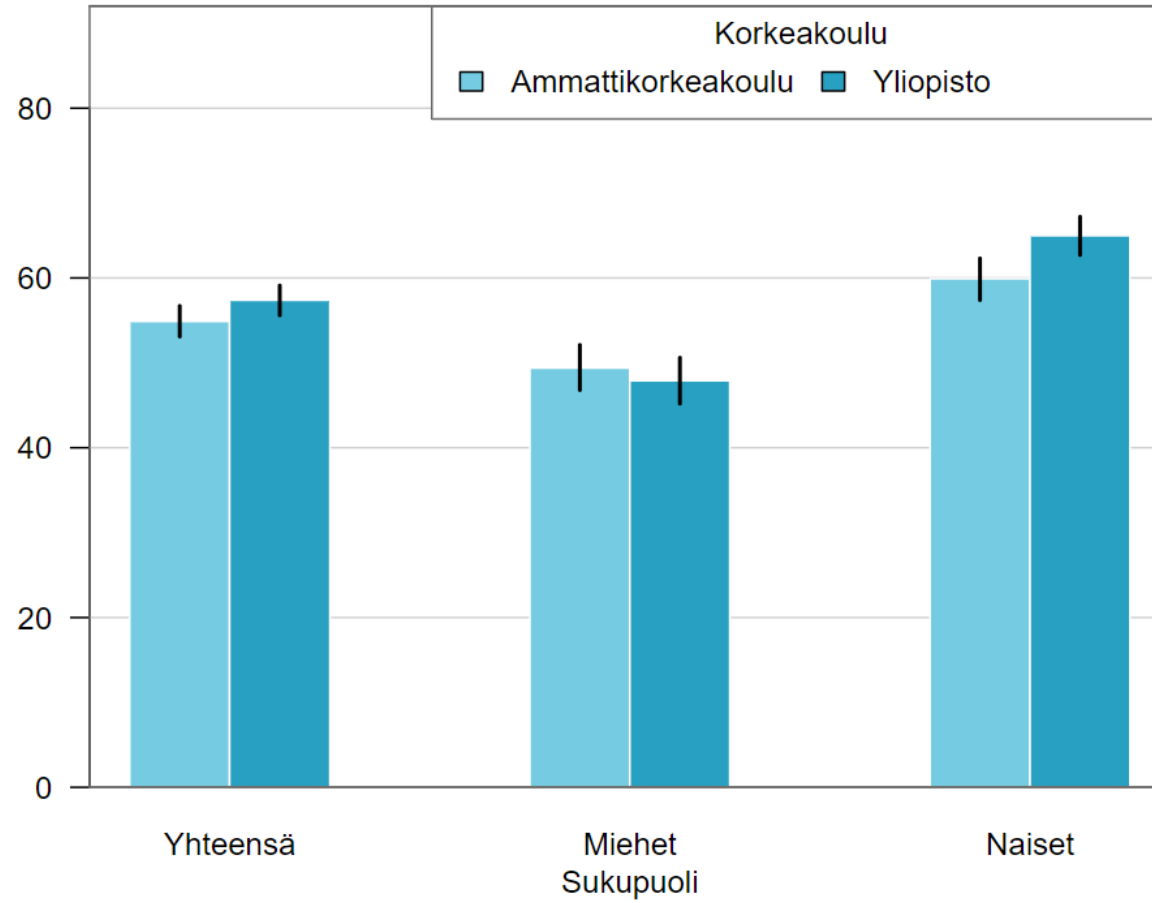
Kliinisesti merkittävän psyykkisen kuormittuneisuuden yleisyys (%)

KOTT 2021, THL

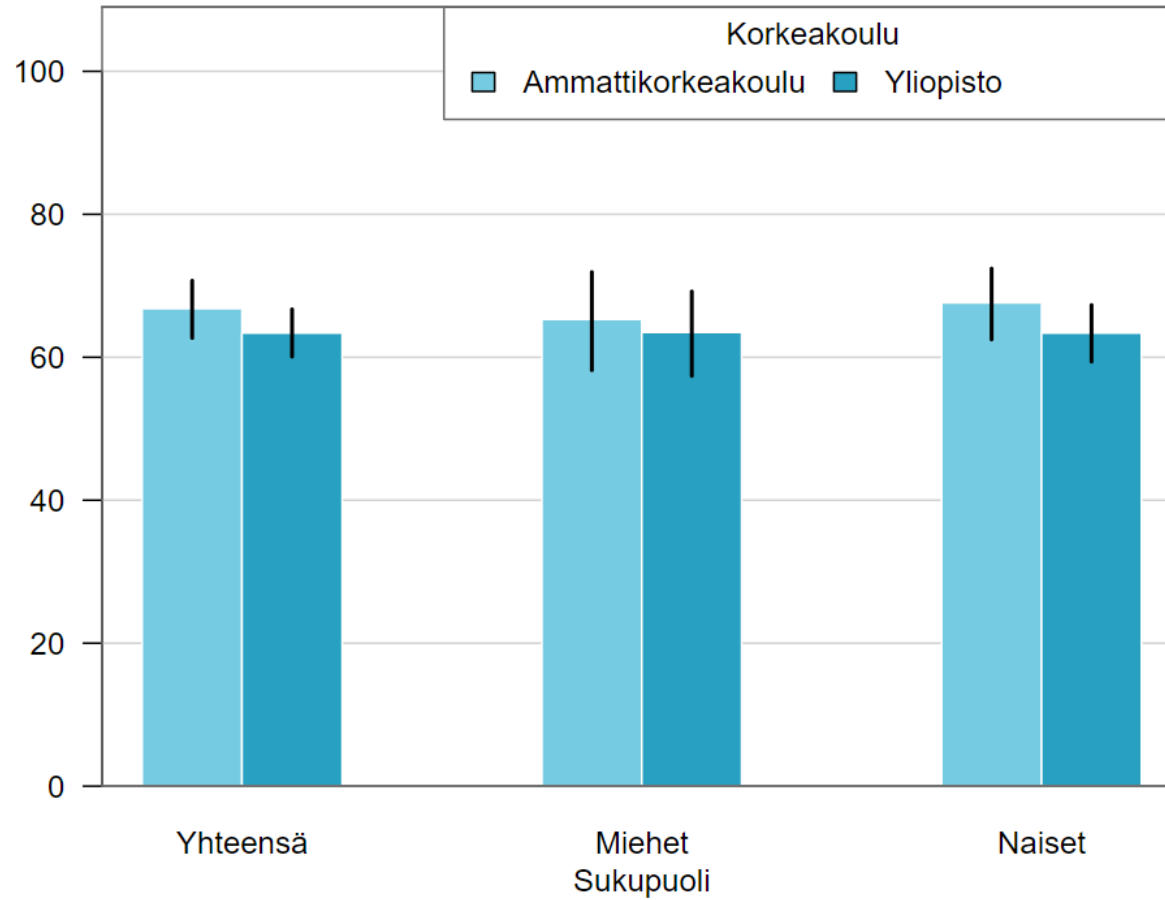

Psyykkisen kuormittuneisuuden (GHQ-12 yli 3 pistettä) yleisyys (%)

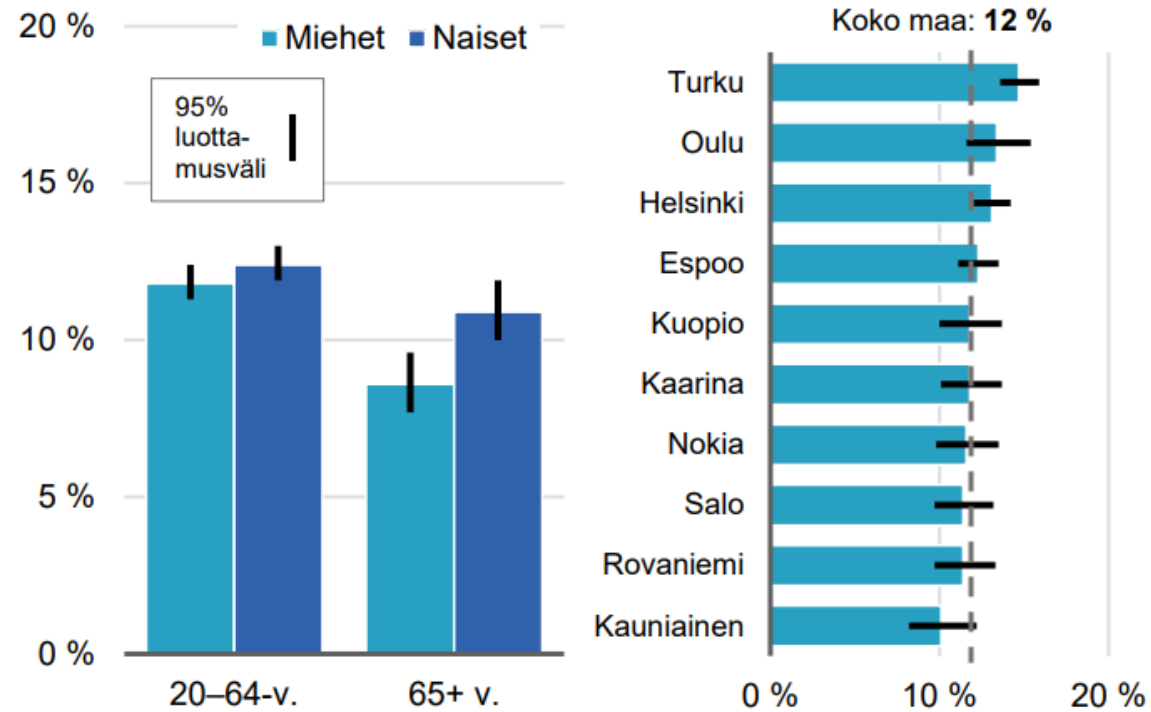
KOTT 2021, THL

Mielenterveyden palveluita riittämättömästi, (%) tarvinneista

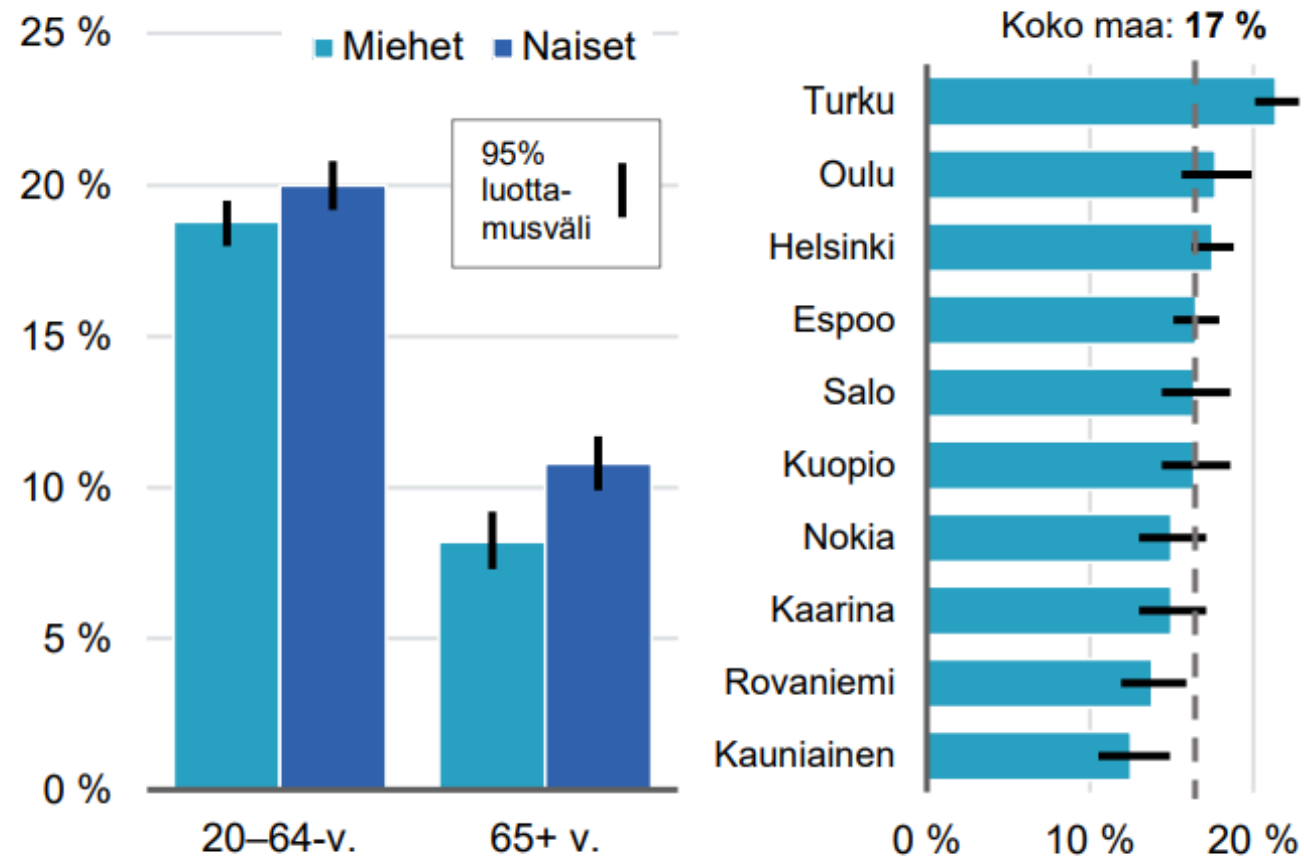

KOTT 2021, THL

Kaupungeista yksinäisyyttä koetaan eniten Turussa (14,7%), Oulussa (13,4%) ja Helsingissä (13,1%) ja vähiten Kauniaisissa (10,1%) (kuvio 3b). Muissa kaupungeissa yksinäisyyden kokemus on maan keskitasoa (vaihteluväli 11,4–12,3% vs. koko maa 12%). Kaupunkien välillä ei kuitenkaan havaittu yksinäisyyden kokemuksessa tilastollisesti merkitsevää eroa (liite-
taulukko 1).

Kuvio 3. Itsensä yksinäiseksi tuntevien osuus (%) a) koko maassa sukupuolen ja ikäryhmän mukaan ja b) kaupungeissa (20+ v.).

Kuvio 4. Psyykkisesti merkittävästi kuormittuneiden osuus (%) a) koko maassa sukupuolen ja ikäryhmän mukaan ja b) kaupungeissa (20+ v.).

• Mielenterveys

Karu tutkimus julki: Turkulaiset ykkösenä psykkisessä kuormituksessa ja yksinäisyydessä – näin kaupunginosat eroavat toisistaan

RIITTA SALMI

Erityisesti matalan koulutustason ihmiset ja 20-64-vuotiaat naiset tuntevat itsensä yksinäiseksi Turussa.

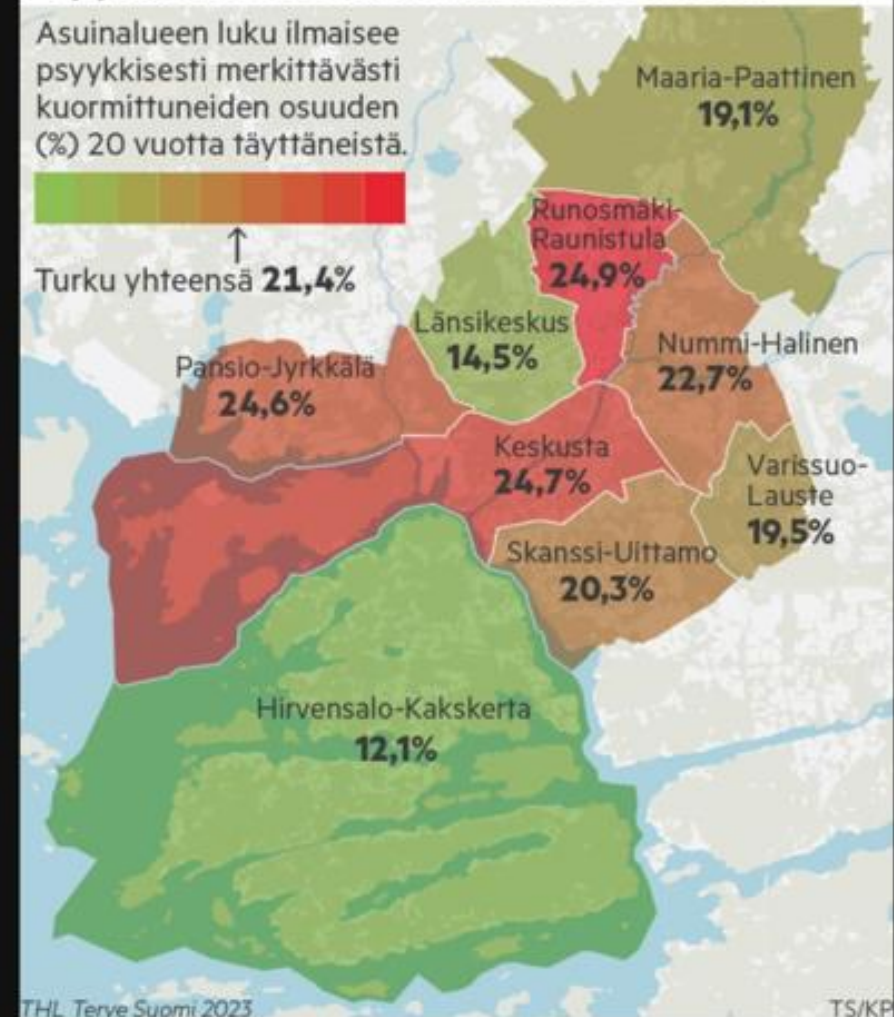
**Kymmenen kaupungin vertailussa Turussa
kärsittiin eniten psyykkisestä
kuormituksesta. Asunalueiden välillä erot
hyvinvoinnissa ovat isoja.**

Psyykinen kuormittuneisuus Turussa

Asunalueen luku ilmaisee psyykkisesti merkittävästi kuormittuneiden osuuden (%) 20 vuotta täyttäneistä.

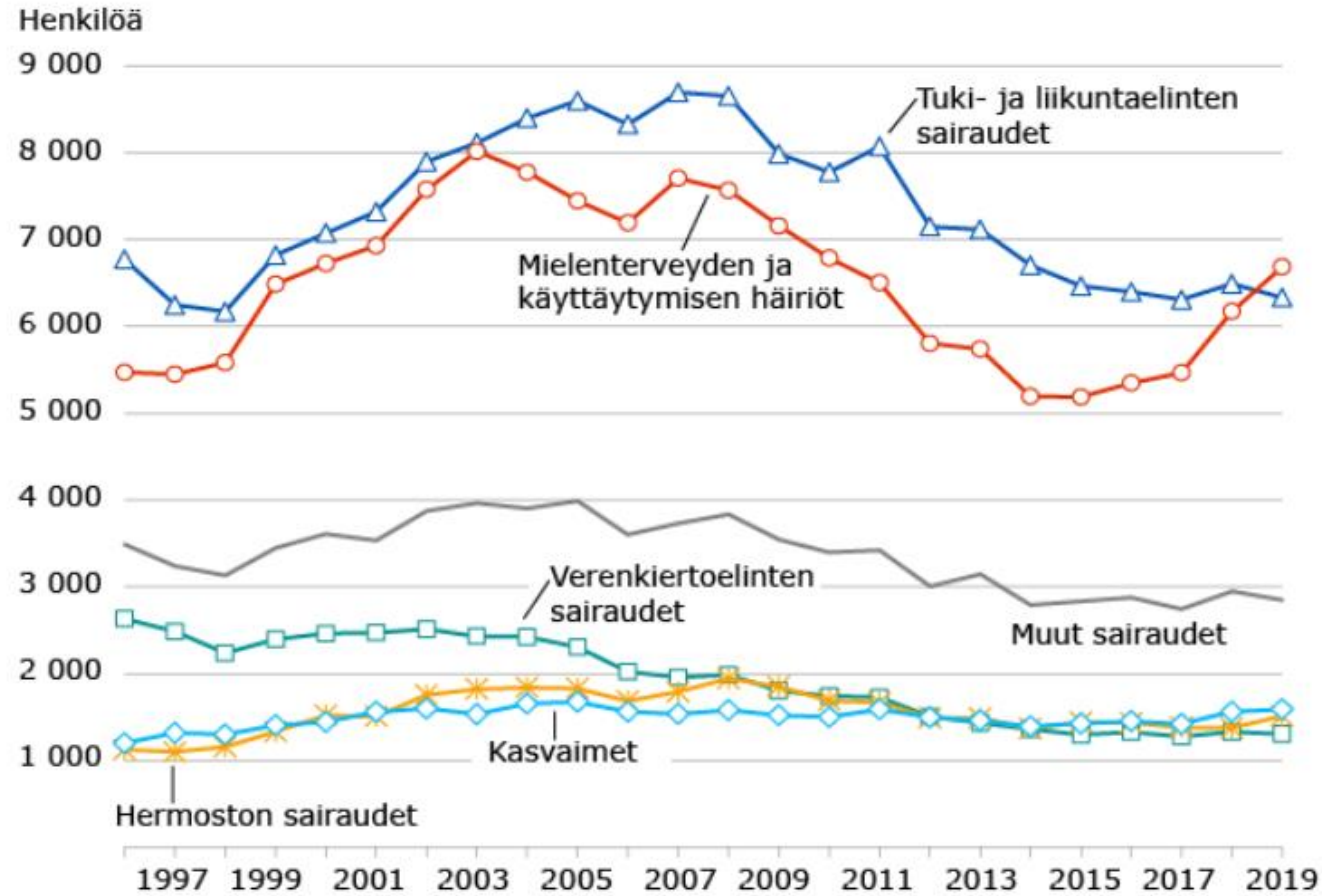
Turku yhteensä 21,4%

THL Terve Suomi 2023

TS/KP

Työeläkelakien mukaiselle työkyvyttömyyseläkkeelle vuosina 1996–2019 siirtyneet sairauspääryhmän mukaan

Lähde: Eläketurvakeskus

Keskusteluun

- Miten voimme ennaltaehkäistä lasten ja nuorten mielenterveyshaasteita?
- Miten järjestää palveluverkkoa siten, että tuki ja apu on saatavilla ja saavutettavissa?
- Miten pystymme tukemaan opiskelijoita, joilla on jo mielenterveyden haasteita?
- Miten tuemme opiskelijoita kohti työelämää ja työelämässä jaksamiseen?
- Miten varmistamme tulevaisuuden työntekijöiden jaksamisen?

Kiitos!

Mari Lahti mari.lahti@turkuamk.fi, melaht@utu.fi

Yliopettaja, Mielen terveyden edistämisen tutkimusryhmän
vetäjä, Turku AMK

Yliopiston lehtori, Lastenpsykiatrian tutkimuskeskus, Turun
yliopisto